

BATI TRAKYA RAPORLARI

Rapor 1 [Temmuz 1993]

Oylama sonucu: Oybirliği ile kabul

Kabul oyu kullanan üyeler: Sabri Yavuz, Hacı Filiz, Mehmet Özkan, İbrahim Halil Çelik, Uğur Aksöz, Cemalettin Gürbüz, M. Tınaz Titiz, Ali İbrahim Tutu, Zübeyir Aydar, Eyüp Aşık, Ali Uzun,

Konu: Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesinde oluşturulan bir Alt Komisyonca, Yunanistan'da yaşayan Türk azınlığın seçtiği Gümülcine Müftüsü İbrahim Şerif'in Selanik Tek Hakimli Bidayet Mahkemesi'nde yapılan duruşmasının izlenmesi.

Amaç: Yunanistan'ın Batı Trakya olarak anılan bölgesinde yaşayan Türk azınlığa ve özellikle de onların önde gelen kişilerine karşı Yunanistan resmi makamlarınca yürütölen baskıların arttığı ve bu çerçevede seçilmiş Gümülcine Müftüsü İbrahim Şerif hakkında dava açıldığı konusunda Komisyonumuza ulaşan bilgiler üzerine, duruşmayı izlemek, Batı Trakya'da yaşayan soydaşlarımızla görüşerek onların sorunları hakkında bilgi almak ve bunu bir raporla Komisyon Başkanlığına sunmak.

Giriş: Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 20 Mayıs 1993 tarihinde yaptığı 20. toplantısında, yukarıda belirtilen amaç doğrultusunda 21 Mayıs Cuma günü Selanik'te görölecek olan davanın ilk duruşmasını izlemek, çeşitli inceleme ve görüşmeler yapmak üzere bir Alt Komisyon kurulmasını kararlaştırmıştır.

Kararın alındığı gün Selanik'e hareket eden Alt Komisyon üyeleri, gerekli izleme, inceleme ve görüşmeleri gerçekleştirdikten sonra 23 Mayıs günü Türkiye'ye dönmüşlerdir.

HEYETİN OLUŞUMU:

Batı Trakya'da incelemelerde bulunan heyet, aşağıdaki üyelerimizden oluşmuştur:

Sabri YAVUZ
Uğur AKSÖZ
Eyüp AŞIK

(Kırşehir Milletvekili, Komisyon Başkanı)
(Adana Milletvekili)
(Trabzon Milletvekili)

Heyete ayrıca, Komisyon Danışmanı Hıdır Göktaş da eşlik etmiştir.

GÖRÜŞMELER:

20 Mayıs günü Selanik'e hareket eden heyetimiz, aynı gün akşam, Selanik Başkonsolosluğu'na giderek, burada Başkonsolos Sayın Murat Binhan ve diğer konsolosluk görevlilerinden, 21 Mayıs Cuma günü yapılacak olan duruşma ve Batı Trakya'da yaşayan Türk azınlığın durumu hakkında bilgi almıştır.

21 Mayıs Cuma günü sabahı Selanik Adliyesi'ne giden heyetimiz, seçilmiş Gümülcine Müftüsü İbrahim Şerif'in saat 10.45'de başlayan duruşmasını izlemiş, laik bir ülke olmayan Yunanistan'da, mahkeme salonunda elinde İncil tutan İsa'nın resminin bulunması heyetimizin özellikle dikkatini çekmiştir.

Duruşmada İbrahim Şerif sanık sandalyesine otururken, kendisini destekleyen bir çok Batı Trakya Türkü'nün ancak 30 kişinin sığabildiği duruşma salonunu doldurduğu, içeriye sığamayan yüzlerce kişinin ise salonun dışında kaldığı gözlenmiştir. Ancak, davada kamu tanığı olarak gösterilen dört Hıristiyan'ın duruşmaya gelmemesi üzerine dava, mahkeme hakimi tarafından 13 ay sonraya, 27 Haziran 1994 tarihine ertelenmiştir.

Heyetimizin, gerek duruşma öncesinde, gerekse duruşma sonrasında görüştüğü Gümülcine Bağımsız Milletvekili Sadık Ahmet, İskeçe Bağımsız Milletvekili Ahmet Faikoğlu, seçilmiş İskeçe Müftüsü Mehmet Emin Aga ve bunların yanısıra Selanik'e gelen bir çok Türk, İbrahim Şerif hakkında haksız yere dava açıldığını, bunun siyasi bir amaca ve Batı Trakya'da yaşayan Türk azınlığın sindirilmesine yönelik olduğunu ifade etmişlerdir.

*** Yunanistan'da Müftülük Makamı ve Davanın Geçmişi:**

Yunanistan laik bir ülke olmadığı için, din adamlarının işlevi oldukça ön plana çıkmaktadır. Bu nedenle, müftü evlenme, boşanma, miras, velayet, vesayet gibi işlerin hepsini düzenleyen kişi konumundadır.

1913 yılında zamanın yöneticileri arasında imzalanan Atina Muahedenamesi (Anlaşma Senedi)'nde Müftülük makamının yetkileri düzenlenmiş, bu düzenlemelere Sevr Antlaşması'nda dokunulmazken, Lozan Antlaşması'yla Batı Trakya Türklerinin dinsel hak ve özgürlükleri, diğer hak ve özgürlükleriyle birlikte güvence altına alınmıştır. Lozan Antlaşmasıyla sağlanan bu güvenceler, 2345/1920 sayılı Yasa ile Yunanistan'ın iç hukukuna da yansımıştır.

1913 yılında imzalanan Atina Muahedenamesi'nde yer alan hükümlere göre müftünün, kendi çevresindeki müslümanlarca seçilmesi öngörülmektedir. Ancak Yunanistan hükümetleri zamanla bu yetki ve hakları aşındırmışlar, 1980'li yıllarda ise işi müftünün atamayla görevlendirilmesine kadar vardırımlşlardır. Batı Trakya'da yaşayan Türk ve Müslüman azınlığın bu uygulamaya karşı çıkması üzerine ise baskılar ve kovuşturmalara daha da yoğunlaştırılmıştır.

Gümölcine Müftüsü ve aynı zamanda Batı Trakya Türklerinin önderi konumundaki Hüseyin Mustafa Efendi'nin 2 Haziran 1984 tarihinde ölümü üzerine, Yunan makamları bu fırsatı kendi istem ve emelleri doğrultusunda kullanma yoluna gitmişlerdir. Müftülük makamının bir yıl kadar boş kalmasının ardından, 16 Aralık 1985 tarihinde, Gümölcine Müftülüğüne Suudi Arabistan'da eğitim görmüş Hafız Cemali Meço, Gümölcine Valisi tarafından Müftü Naibi (vekili) olarak atanmıştır.

Batı Trakya'da yaşayan azınlığın önde gelenleri bu atamaya karşı çıkarken, Müftünün seçimle işbaşına gelmesi gerektiğini ısrarla söylemişler, ancak Yunanistan resmi makamları bu istem ve söylemlere kulak tıkama yoluna gitmiştir.

Bu gelişmelerin ardından Türk azınlığı 14 Aralık 1990 tarihinde bir açıklama yaparak, 28 Aralık günü camilerde müftü seçimi yapılacağını ve bu seçimlere Vaaz ve İrşat Heyeti'nce isimleri belirlenen üç kişinin katılacağını açıklamıştır. Bu durum Yunan resmi makamlarına da usulüne uygun bir biçimde iletilmiştir.

Yunan makamları 1913 Atina Muahedenamesi'ne ve Lozan Barış Andlaşması'na uygun hareket etmek yerine, uluslararası hukuk ve andlaşmalara aykırı bir biçimde iç hukuk düzenlemesi yoluna gitmiştir. Yunanistan'da Noel tatilinin olduğu bir sırada alel acele çıkarılan ve Müftülerin atama yoluyla görevlendirileceği hükmünü içeren bir kanun hükmünde kararname hazırlanmış ve tatilde olan Cumhurbaşkanı'na özel olarak imzalatılarak, Batı Trakya'da yaşayan Türk azınlığın hakları gaspedilmiştir.

Ancak, uluslararası andlaşmalara aykırı olarak iç hukukta yapılan bu düzenlemeye karşın, ilan edilen tarihte müftü seçimi yapılmış, müftülüğe İbrahim Şerif seçilmiş ve bu seçimin sonuçları da yine usulüne uygun bir biçimde Gümölcine Valisine bildirilmiştir.

Ancak Vali 1913 Atina Muahedenamesi'nde belirtildiği üzere seçimi onaylaması gerekirken bunu yapmamış ve atama yoluyla görevlendirilen müftünün iş başında olduğunu ileri sürmüştür.

Bu seçimin hemen ertesi günü ise Batı Trakya'da yaşayan Türklere karşı kışkırtılan bazı Rumlar, bir çok kişiyi döverek hastanelik ederken, bir çok dükkan ve işyerini de tahrip etmiştir. Bu saldırılar sonucunda ağır yaralanan İskeçe Müftüsü Mehmet Emin Aga ile halen İskeçe Bağımsız Milletvekili olan Ahmet Faikoğlu İstanbul'a getirilerek tedavi edilmişlerdir. Aynı olaylar sonucunda ise İbrahim Şerif ve Sadık Ahmet tutuklanmış, haklarında dava açılmıştır.

** Davanın yankıları:*

Bütün bu olumsuz gelişmelerin ardından, Türk azınlığın kendi müftüsünü seçmesine izin verilmemesi ve azınlık tarafından benimsenmeyen Hafız Cemali Meço'nun müftü olarak atanması, sorunların su yüzüne çıkmasına neden olmuştur. Ayrıca, Cemali Meço'nun Yunan makamlarına yakın olduğu için bu göreve getirildiği yolunda iddialar mevcuttur.

Üstelik, heyetimizin gerek Gümülcine'de gerekse İskeçe'de yaptığı görüşmelerde, Hafız Cemali Meço hakkında hep olumsuz ifadeler kullanılmış, Suudi Arabistan'da eğitim gördüğü, Suudi Arabistan'ın Yunanistan'daki Büyükelçiliği aracılığıyla Rabıta'dan ayda bin dolar maaş aldığı söylenmiştir. Yunanistan yetkililerinin ise bu iddiaları ortadan kaldırmaya yönelik hiç bir çabası görülmemiştir.

Merkezi hükümet tarafından atanan müftüler, Batı Trakya Türk azınlığı tarafından dışlanmalarına karşın, müftülük kurumunun evlenme, boşanma, miras, velayet ve vesayet gibi yönetsel ve yargısal işlevi nedeniyle, atanmış müftülerle "zorunlu" ilişkiler sürdürülmekte, ancak dini vecibelerin yerine getirilmesi aşamasında seçilmiş müftülerle ilişkiler yürütülmektedir.

Bu durum da Yunan makamlarının hoşuna gitmemekte ve azınlık ileri gelenlerini yıldırma politikası uygulamasına yol açmaktadır. Selanik Bidayet Mahkemesi'nde görülen bu dava da, bunun en açık kanıtıdır. Üstelik neredeyse iki yıl önceki bir olayı ileri sürerek dava açılması, İbrahim Şerif'in müftü olmadığı halde müftülük yetkilerini kullandığı iddiasını dört tane Hıristiyan tanıkla ortaya koymaya kalkması, bütün bunlar yetmiyormuş gibi davanın 13 ay ertelenmesi, ne hukuka ne de insan haklarına uymamaktadır. Yunanistan Hükümetini, bu noktada uluslararası sözleşmelere uymaya ve insan haklarına saygılı olmaya çağırıyoruz.

*** Heyetimizin Dernek ve Cemiyetleri Ziyaretleri ve Görüşmeleri:**

Heyetimiz, Cuma günü Selanik Bidayet Mahkemesi'nde yapılan duruşmayı izledikten sonra İskeçe'ye giderek, burada yaşayan Türk azınlığını bünyesinde barındıran dernek ve cemiyetleri ziyaret etti. Aynı gün Gümülcine'ye geçildi ve burada da Gümülcine Başkonsolosluğu ile Türk azınlık tarafından kurulan dernek ve cemiyetler ziyaret edilerek, burada toplanan Türklerle görüşüldü, onların sorunları ve istemleri hakkında bilgi alındı.

Burada yapılan görüşmeler sırasında, Türk azınlığa karşı sistemli olarak uygulanan baskılar dile getirildi. Bunun en somut örneği olarak ise 1920 yılında Batı Trakya'da yaşayan Türk azınlığın nüfusun ve arazilerin yüzde 85'ine sahip olduğu, bugün ise bu oranın yüzde 15'e düştüğü heyetimize ifade edildi.

Ayrıca, Türk azınlığın çocuklarının okutulduğu okullarda Türkçe dersi verecek öğretmen sıkıntısı çekildiği, Yunan yetkililerinin bu konuda eğitim vermek üzere Türkiye'den öğretmen gönderilmesine izin vermediği, iki ülke arasında, azınlık okullarında ders vermek üzere öğretmen mübadelesi uygulaması olmasına karşın, bunun nüfusun ihtiyacına göre değil, Yunanistan'ın Türkiye'ye gönderdiği öğretmen sayısı ile sınırlı tuttuğu, bunun da nüfusu Türkiye'deki Rum azınlıktan fazla olan Türk azınlığın öğretmen ihtiyacını karşılayamadığı dile getirildi.

Türklerin yaşadığı bölgelerde Türklerin arazi ve gayrimenkul almasına izin verilmediği, hatta yıkılan evlerin onarımına dahi izin verilmediği, ancak Rumların bölgede ev ve arazi alımlarının teşvik edildiği, bu amaç için kredi açıldığı da görüşmelerimiz sırasında heyetimize ifade edildi.

Heyetimiz, 23 Mayıs Pazar günü ise Dedeağaç'a uğrayarak burada yaşayan Türklerle görüştü, bir süre önce Rumlarca yakılan ve onarımı son aşamaya ulaşmış olan Dedeağaç Camii'ni ziyaret etti. Heyetimize, bu görüşme sırasında da diğer Türklerce ifade edilen sorunlar ve istemler aktarıldı.

GENEL DEĞERLENDİRME, GÖRÜŞ VE ÖNERİLER:

Heyetimizce Yunanistan'da yapılan incelemeler; Selanik Bidayet Mahkemesi'nde yapılan duruşmanın izlenmesi ve daha sonra Selanik'e gelen Türklerle, İskeçe, Gümülcine ve Dedeağaç'ta yaşayan Türk azınlığa mensup kişilerle yapılan görüşmeler, Yunanistan'ın Uluslararası anlaşmaları gözardığı ettiğini ve Dünyada kabul gören genel insan hakları uygulamalarına bile uymadığını ve bu konuda bilinçli bir tavır içinde olduğunu ortaya koymuştur.

Selanik'te yapılan yargılama bir devletin varlığı açısından komik kaçmaktadır. Üzerinden 19 ay geçmiş bir olay hakkında, bunca süre sonra dört tane Hıristiyan tanık bularak dava açmak ve sonuçta da duruşmaya gelmeyen kamu tanıklarını bahane ederek bir sonraki duruşmayı 13 ay sonraya ertelemek hukuk devletiyle bağdaşmaz bir durumdur.

Yunanistan, altında kendi imzasının da bulunduğu Uluslararası Anlaşmaları hiçe sayarak Türk azınlığa karşı baskı uygulamakta, Türk azınlığı yok saymakta, onların ibadet özgürlüklerini, anlaşmalarda temelini bulan müftü seçimlerinin yapılması haklarını ellerinden almaktadır.

Batı Trakya'da yaşayan Türk azınlığının kendi öğretmenini, istediği kadar seçme hakkı, 1977 yılında çıkarılan 694 sayılı kanunla ellerinden alınmış ve Türk Azınlık okullarında eğitim verecek öğretmenlerin Selanik'teki Özel Pedagoji Akademisi'ni bitirmiş kişilerden seçilmesi zorunluluğu getirilmiştir. Üstelik, daha önce okullardaki müfredat programında dersler yüzde 30 Yunanca, yüzde 70 Türkçe iken, aynı kanunla bu oranlar yüzde 50 düzeyine çekilmiştir.

1920 yılından beri üzerinde "Türk" sözcüğü bulunan okul tabelaları indirilmiş ve bu okullar Müslüman Azınlık Okulları diye adlandırılmıştır. Üstelik, okullara Türkiye'den getirilen Türkçe kitaplar sokulmamakta, bu nedenle de öğrenciler yıllar önce gelmiş ders kitapları birbirlerine devretmekte ve eğitim böyle sürdürülmektedir.

Bütün bu olaylar, Yunanistan makamlarının azınlık haklarına ve insan haklarına gösterdikleri saygının ve hassasiyetin düzeyini, bu kavramları nasıl anladığını ve yorumladığını tüm çıplaklığıyla ortaya koymaktadır.

Yunan makamları, Batı Trakya'da yaşayan Türk azınlığın sayısını en aza indirme yolunda sürdürdüğü bu yıldırma politikalarını başka çerçevelerde de devam ettirmektedir. Türklere ait olan ve yıkılan evlerin onarımına izin verilmemektedir. Heyetimiz, gerek İskeçe'de, gerekse Gümülcine'de bu tür evleri ziyaret etmiş yakından ve yerinde incelemelerde bulunmuştur. Bu olay, Türk varlığını ortadan kaldırma yolunda uygulanan yöntemin, insanları evlerinden, yurtlarından yoksun bırakma noktasına ulaşması demektir ki, çağdışı anlayışın bir uzantısı olmaktan öteye gidememektedir.

Ayrıca, Bölgede yaşayan Türklerin ev ve arazi almalarına izin verilmemekte, ancak Türklere satılan ev ve arazilerin Yunanlılarca alınması konusunda ise devletçe çok cömert davranılmaktadır.

Heyetimizin yaptığı görüşme ve incelemelerin sonucunda ortaya çıkan temel husus, Yunan makamlarının Türk azınlığın Uluslararası anlaşmalardan doğan haklarını gaspettikleri yolundadır. Yunan makamları Dünyanın çağdaşlaşma yolunda ve insan hakları alanında sağladığı gelişmelerden ne kadar uzak kaldığını, Batı Trakya'da yaşayan 170 bin Türk'ün haklarını ellerinden alarak, onları bu haklardan mahrum bırakarak ortaya koymaktadır.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu olarak, Yunanistan Hükümetini ve yetkililerini, bu insan haklarına aykırı uygulamalardan vazgeçmeye; Uluslararası kuruluşları -gerek parlamentolar düzeyinde, gerekse insan hakları kuruluşları düzeyinde- duyarlı olmaya çağırıyoruz.

* * *

Rapor 2 [ŞUBAT 1994]

Oylama sonucu: Oybirliği ile kabul

Kabul oyu kullanan üyeler: Sabri Yavuz, Hacı Filiz, Feyzi İşbaşaran, Mehmet Özkan, İbrahim Halil Çelik, Turgut Tekin, M. Tınaz Titiz, Tuncay Şekercioğlu, İsmail Amasyalı, Mahmut Orhon

Konu: Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesinde oluşturulan bir Alt Komisyonca, Yunanistan'da yaşayan Türk azınlığından eski Bağımsız Milletvekilleri Dr. Sadık Ahmet ve Ahmet Faikoğlu'nun Danıştay'da yapılan duruşmasının izlenmesi ve Batı Trakya'daki soydaşlarımızla görüşülerek bir önceki Batı Trakya raporumuzdan sonraki gelişmelerin değerlendirilmesi.

Giriş: Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun, 6 Ocak 1994 tarihli 9. toplantısında, bir Alt Komisyon görevlendirilerek Batı Trakya Türk azınlığından eski Bağımsız Milletvekilleri Dr. Sadık Ahmet ve Ahmet Faikoğlu'nun 11 Ocak 1994 günü Atina'da Danıştay'da yapılan, vatandaşlıktan çıkarılmalarına ilişkin davanın duruşmasına Komisyonu temsilen bir heyetin gözlemci olarak gönderilmesine ve aynı heyetin Gümülcine'de yaşayan Türk azınlığın temel hak ve özgürlüklerinin kullanımındaki gelişmeler konusunda incelemeler yapmasına karar verilmiştir.

10 Ocak 1994 de Atina'ya hareket eden Alt Komisyon üyeleri, gerekli izleme, inceleme ve görüşmeleri gerçekleştirdikten sonra 13 Ocak günü Türkiye'ye dönmüşlerdir.

HEYETİN OLUŞUMU:

Alt Komisyon aşağıdaki üyelerimizden oluşmuştur:

Sabri YAVUZ (Kırşehir Milletvekili, Komisyon Başkanı)
İbrahim Halil ÇELİK (Şanlıurfa Milletvekili, Komisyon Katibi)
Ali KARATAŞ (Antalya Milletvekili)
Tuncay ŞEKERCİOĞLU (Elazığ Milletvekili).
Mahmut ORHON (Yozgat Milletvekili)

Komisyon Müşaviri Feride Eroğlu'da görevli olarak heyete katılmıştır.

GÖRÜŞMELER:

10 Ocak 1994 günü Atina'ya hareket eden heyetimiz, aynı gün akşam, Atina Büyükelçiliği'nde, Büyükelçi Sayın Hüseyin Çelem ve diğer görevlilerinden, 11 Ocak Salı günü yapılacak olan duruşma ve Batı Trakya'da yaşayan Türk Azınlığın durumu hakkında bilgi almıştır.

11 Mayıs Salı günü sabahı Danıştay'a giden heyetimiz, duruşma sırasını beklemekteyken duruşmanın Mahkeme Heyetince 11 ay sonraya, 6 Aralık 1994 tarihine ertelendiği bildirilmiştir.

DAVANIN GELİŞİMİ:

1990 yılında yapılan Yunanistan genel seçimleri sonunda Batı Trakya Türk Azınlığının Bağımsız Milletvekili adaylarından Dr.Sadık Ahmet Gümölcine'den, Ahmet Faikoğlu ise İskeçe'den bağımsız milletvekili seçilerek Yunan Parlamentosuna girmişlerdir. Ancak Yunan Parlamentosu bu seçimlerin hemen ardından seçim yasasında değişiklik yaparak bağımsız adaylara seçilebilmek için yeterli oy almanın ötesinde ülke genelinde yüzde 3 barajı getirmiştir.

Bu şartlar altında 10 Ekim 1993 tarihinde yapılan erken genel seçimlere yine aynı seçim bölgelerinden bağımsız aday olarak katılan Dr. Sadık Ahmet ve Ahmet Faikoğlu milletvekili seçilememişlerdir.

Atinalı üç avukat tarafından, Yunan Parlamentosunun eski üyeleri Dr.Sadık Ahmet ve Ahmet Faikoğlu'nun milletvekili seçilmeleri öncesi ve milletvekillikleri sırasında Batı Trakya Türk Azınlığının hak ve özgürlükleri konusunda uluslararası platformda yaptıkları faaliyetleri gerekçe gösterilerek, Yunan Vatandaşlık Yasası'nın yurtdışında ülke aleyhinde faaliyette bulunanların

cezalandırılmalarını öngören 20.maddesi uyarınca, vatandaşlıktan çıkarılmaları istemiyle Yunanistan İçişleri Bakanlığı'na başvurulmuş, bu istemlerinin Bakanlıkça reddedilmesi üzerine üç avukat Yunanistan İçişleri Bakanlığı aleyhine Danıştay'da dava açmışlardır.

Heyetimiz iki eski milletvekilinin vatandaşlıktan çıkarılmak üzere yargı önüne çıkarılarak, temel hak ve özgürlüklerin en önemlilerinden olan vatandaşlık hakkından mahrum etmeye yönelik bu uygulamanın insan hakları ihlalinin açık bir örneğini teşkil ettiği inancındadır.

Öte yandan duruşmanın Aralık ayına yani 11 ay sonraya ertelenmesi de aynı bir sorun oluşturmaktadır. Diğer örneklerden de bilindiği üzere azınlık ve azınlık liderleriyle ilgili davaların uzun aralıklarla sürekli ertelenmesi Yunanistan'da yaşayan Türk Azınlık üzerinde bir baskı yaratmaktadır.

** Heyetimizin Dernek ve Cemiyetleri Ziyaretleri ve Görüşmeleri:*

Heyetimiz, Salı günü Danıştay'daki duruşmanın ertelenmesi üzerine aynı gün Gümülcine'ye hareket etti. Burada Başkonsolos Hakan Okçal ve diğer görevlilerden azınlığın temel sorunları hakkında bilgi alındı.

13 Ocak 1994' de Konsoloslukta aşağıda belirtilen azınlık yetkilileriyle görüşüldü; sorunları ve istemleri hakkında bilgi alındı.

* İskeçe Müftüsü Mehmet Emin Aga ve Gümülcine Müftüsü İbrahim Şerif

* Dostluk, Eşitlik ve Barış Partisi Başkanı Dr.Sadık Ahmet, Başkan Yardımcısı Ali Bağdatlı ve Genel Sekreter Ahmet Hacıosman

* Batı Trakya Türk Azınlığı Yüksek Tahsilliler Derneği, Batı Trakya Türk Öğretmenler Birliği, Medrese Mezunları Muallimler Birliği, Selanik Özel Pedagoji Akademisi Mezunları Derneği, Gümülcine Türk Azınlık Lisesi Öğrenci Velileri Derneği, Gümülcine Türk Gençler Birliği, İskeçe Türk Birliği, Vaaz ve İrşat Heyeti yetkilileri

DEĞERLENDİRME:

Komisyonumuzun Mayıs 1993 deki incelemelerinden sonra gayrimenkul alımında rahatlatma gibi bir takım iyileşmeler gözlenmekteyse de Batı Trakya'da yaşayan Türk Azınlığın temel sorunları hala ciddi boyutlardadır:

** Kimlik Sorunu:*

150 bin kişiyi bulan Türk Azınlığı, kendi kimliğini açıklama hakkından mahrumdur. Yunanistan kendini Türk olarak niteleyen kimseleri suç işlemiş saymakta ve yargılamaktadır. Resmi dogmalarına göre bu ülkede Türk değil, Müslüman Elenler vardır.

** Vatandaşlık Hakkı ve Seyahat Özgürlüğü ile İlgili Sorunlar:*

Yunan Vatandaşlık Yasasının ırkçı özellikte olan 19. maddesi Elen soyundan olanlarla olmayanları ayırmaktadır. Bu madde uyarınca Yunan vatandaşı olup Elen soyundan gelmeyenler geri dönmek maksadıyla ülke dışına çıktıklarında vatandaşlıktan çıkarılmaktadırlar. Bu ırkçı madde aynı zamanda seyahat özgürlüğünü de engellemektedir. Batı Trakya Türk Azınlığı nüfusunun azaltılması amacıyla kullanılan bu madde uyarınca Türkiye'deki yakınlarını ziyarete giden, Türkiye'de öğrenim gören Türk Azınlık mensupları kendilerine bir tebligat dahi yapılmaksızın keyfi olarak Yunan vatandaşlığından çıkarılmaktadır. Türk Azınlık Mensupları bu kararı sınır kapılarında öğrenmekte, karara itiraz edebilmeleri için dahi Yunanistan'a giriş yapmalarına izin verilmemekte ve adli yollardan itiraz hakkından dahi yoksun bırakılmaktadırlar.

** Örgütlenme Hakkı ile İlgili Sorunlar:*

Soydaşlarımızın Türk isimli dernekler kurmaları mümkün değildir. Bu isimle kurulan Batı Trakya Türk Öğretmenler Birliği, Gümülcine Türk Gençler Birliği, İskeçe Türk Birliği gibi geçmişi 50 yılı geçen dernekler mahkeme kararı ile kapatılmış ilan edilmişlerdir. Bu da örgütlenme hakkına indirilen büyük bir darbedir.

** Yasak Bölge Uygulaması Sorunları:*

Batı Trakya'da Yunanistan'ın Bulgaristan sınıra 8 Km. kala başlayan ve sınır boyunca Türkiye'ye doğru uzayan " girişi yasak" bir bölge bulunmaktadır. 1953 yılında "Kuzeyden Komünist sızmasını önlemek gerekçesiyle oluşturulan bölgeye girişler özel izinle yapılmakta; bölge saat 24.00 ile 8.00 arası tümüyle kapatılmaktadır. Bölgedeki 120 köyde 40 bin dolayında Türk Azınlık yaşamaktadır. Bulgaristan'da Komünist rejimin çöküşünden sonra da devam eden yasak bölge uygulaması burada yaşayan soydaşlarımızın yaşamını büyük ölçüde etkilemekte, göçe zorlamaktadır. Soydaşlarımız kendi ülkeleri içinde de seyahat etme özgürlüğünden mahrum bırakılmıştır.

*** Müftü Seçimi Sorunu:**

Komisyonumuzun Mayıs 1993 Batı Trakya Raporunda geniş biçimde açıklandığı üzere 1913 Atina Antlaşmasının lafzına ve Lozan Antlaşmasının ruhuna aykırı olarak Azınlık Mensuplarının kendi müftülerini seçmeleri engellenmektedir. Keza aynı antlaşmalara aykırı olarak cemaat seçimleri yaptırılmamakta ve azınlık vakıf mallarının yok edilmesine çalışılmaktadır.

*** Seçme ve Seçilme Hakkı ile İlgili Sorunlar:**

1990 tarihli yeni Seçim Yasası ile bağımsız milletvekillerine de ülke genelinde % 3 oranında baraj getirilmesi Azınlığın Yunan Parlamentosuna kendi öz temsilcilerini gönderme şansını ortadan kaldırmıştır. Bir seçim bölgesindeki tüm seçmenler oylarını tek bir bağımsız adaya verecek olsalar dahi bu adayın seçilmesi mümkün değildir. Böylelikle seçim sistemi ile Batı Trakya Türk Toplumu siyasi yaşamdan dışlanma seçme ve seçilme hakkından mahrum bırakılmayla karşı karşıyadır.

*** Ekonomik Sorunlar:**

Azınlığın ekonomik bakımdan güçlenmemesi için her türlü olanak kullanılmaktadır:

- Azınlığın en verimli arazileri sudan gerekçelerle kamulaştırılmaktadır. Açık hava cezaevi kamulaştırmaları uygulandığında, %99' dan fazlası soydaşlarımıza ait olan 6000 dönüm dolaylarında arazinin kamulaştırılmasını gündeme getirmektedir. Gümölcine Üniversitesi, Örnek Yerleşim Merkezi, Sanayi Bölgesi de bu tür uygulamalara örnektir. Lozan Antlaşmasının imzalandığı 1923 yılında Batı Trakya'daki soydaşlarımızın toprakların %85' ine sahip oldukları tahmin edilmekteyken bu oran 1950' lerde %50 dolaylarına, günümüzde ise %30 un altına düşmüştür.
- Rumların hilafına Azınlığa banka kredisi verilmemektedir.
- Maliyece sürekli ceza yazılması sonucu yaratılan bezginlik ortamında Azınlığın işyeri açması engellenmeye çalışılmaktadır.
- Çeşitli tarım kotaları yoluyla Azınlığa ayrımcı bir muamele uygulanmaktadır. Örneğin Azınlık domates ekememektedir. Ayrıca temel ürünü olan tütüne ciddi kısıtlamalar getirilmiştir.
- Azınlığın bugün ciddi sayılabilecek hiçbir yatırımı ve işletmesi yoktur.

Gayrimenkul alımlarında bugün için bir rahatlama görülmeekteyse de bu konuyu düzenleyen 1892 sayılı yasa soydaşlarımızın yaşadığı Evros, Rodop ve İskeçe illerinde gayrimenkul alımını Vali başkanlığında Milli Savunma, Milli Ekonomi, Kamu Düzeni ve Tarım Bakanlıkları temsilcilerinden oluşan bir Komisyonun iznine tabi kılınmıştır. Bu Komisyonunda Milli Savunma temsilcisinin veto yetkisinin bulunması dikkat çekici olup, yasanın niteliğinden dolayı gayrimenkul alımlarının durdurulması her an mümkün bulunmaktadır.

** Eğitim Sorunları:*

Eğitim Azınlığın en temel sorunları arasındaki önceliğini halen sürdürmekte, bu konuda ilk raporumuzdan bu yana herhangi bir iyileşme gözlenmemektedir. Türkiye'den kitap girmesinin engellenmesi, bunun yerine Rum öğretmenlere Azınlığın Türkiye ile irtibatını kesmek için tek yanlı olarak kitaplar bastırılması asimilasyon ve yoketme politikalarının uygulamaları olup Türk okullarındaki kalitenin düşürülmesine yöneliktir.

Öte yandan Türkiye'den öğretmen gelmesi vize verilmemek suretiyle engellenmekte, Azınlık içinden de öğretmen ataması yapılmamaktadır. Selanik'te belli maksatla kurulan Selanik Özel Pedagoji Akademisi'nin (SÖPA) yetiştirdiği sözde öğretmenler aracılığıyla Türk çocuklarının eğitimine darbe indirilmektedir. Azınlık liselerindeki öğretmen açığı çok ciddi boyutlardadır. Örneğin; bu öğretim yılında Celal Bayar Lisesi'nde sene başından bu yana sadece Yunanca ve Din dersleri yapılabilmekte diğer dersler boş geçmektedir.

Ayrıca Azınlık ilkokullarının yasanın 9 yıl öngörmesine rağmen 6 yılda tutulması da başka bir haksızlık ve ayrımcılıktır. Azınlığın mevcut iki Ortaokul-Lisesine Rum okullarının hilafına kur'a ile öğrenci alınması, eğitim özgürlüğünü şansa bırakan bu uygulamayla her iki okulda tanınan sadece 90 kontenjana altıncı sınıflardan mezun olan 1000' e yakın öğrencinin sığdırılması gibi mantığa ve hakkaniyete aykırı durumlar ortaya çıkarmaktadır.

Türkiye'den mezun yüksek tahsillilerin bir kısmı diplomalarını tanıtmakta ve işyeri açmakta zorluklarla karşılaşmaktadır. Örneğin; eczacılara çalışma hakkı tanınmamaktadır. Azınlıkta mevcut 9 eczacının hiçbirine bugüne dek eczane açma hakkı verilmemiş olması vatandaşlar arasında yapılan ayrımcılığın boyutlarını göstermektedir.

Yunanistan'da diğer bölgelerde okunabilen Türk gazeteleri Batı Trakya'ya sokulmamakta, soydaşlarımızın haber alma özgürlüğü ihlal edilmektedir.

SONUÇ:

Gerek Mayıs 1993 tarihli raporumuzda gerekse bu raporumuzda belirtilen sorunlar Batı Trakya'da yaşayan Türk azınlığını yıldırma ve göçe zorlama politikalarının devam ettiğini ortaya koymaktadır. Uluslararası andlaşmalarda öngörülen hakları uygulanmamakta, bilinçli bir şekilde uygulanan baskı ve asimilasyon politikalarıyla "Elen Müslümanları" gibi zorlama, mantığa aykırı ve gerçekdışı bir grup yaratılmaya çalışılmaktadır. Bu doğrultuda soydaşlarımızın temel hak ve özgürlükleri sürekli ihlal edilmektedir.

Komisyonumuz konuya duyarlı uluslararası insan hakları kuruluşları ile birlikte Yunan Makamlarının Batı Trakya'daki Türk Azınlığa uyguladıkları keyfi ve insan haklarına aykırı işlemlerden vazgeçme çağrılarını sürdürmeye kararlıdır.

* * *

Rapor 3 [Haziran 1994]

Oylama sonucu: Oybirliği ile kabul

Kabul oyu kullanan üyeler: Sabri Yavuz, Hacı Filiz, Mehmet Özkan, Mukadder Başeğmez, Turgut Tekin, Ali Karataş, Ali İbrahim Tutu, Lütfi Doğan, Recep Kırış, M.Fevzi Şihanlıoğlu, Mahmut Orhon

GİRİŞ:

Yunan Makamlarınca sürdürülen Batı Trakya Türk Azınlığı'na yönelik baskı politikaları çerçevesinde, azınlık önde gelenleri aleyhine, azınlık haklarının korunması yönündeki faaliyetleri hakkında sözde suçlar isnat edilmek suretiyle Yunan Mahkemelerinde davalar açılmakta olup, azınlığın bağımsız milletvekili adaylarının milletvekillikleri döneminde açılmış olup da milletvekili dokunulmazlıkları nedeniyle dondurulan davaları görülmeye başlanmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun, 6 Nisan 1994 tarihli 11. toplantısında, bir Alt Komisyon görevlendirilerek Batı Trakya Türk azınlığından eski Bağımsız Milletvekili Dr. Sadık Ahmet ve İskeçe Seçilmiş Müftüsü Mehmet Emin Aga aleyhine, azınlık haklarının korunması yönündeki faaliyetleri nedeniyle açılan davaların 12 ve 14 Nisan 1994 tarihlerinde İskeçe ve Agrinio'da yapılacak olan duruşmalarına Komisyonumuzu temsilen bir heyetin gözlemci olarak gönderilmesine ve Batı Trakya'daki Türk azınlığın temel

hak ve özgürlüklerinin kullanımındaki gelişmeler konusunda incelemeler yapılmasına karar verilmiştir.

11 Nisan 1994 tarihinde Yunanistan'a hareket eden Alt Komisyon üyeleri, gerekli gözlem ve incelemelerini gerçekleştirdikten sonra 15 Nisan 1994 tarihinde Türkiye'ye dönmüşlerdir.

HEYETİN OLUŞUMU:

Alt Komisyon aşağıdaki üyelerimizden oluşmuştur:

Hacı FİLİZ (Kırıkkale Milletvekili, Komisyon Başkanvekili)
Mehmet ÇEVİK (Ankara Milletvekili)
Ali İbrahim TUTU (Erzincan Milletvekili)

Komisyon Müşaviri Feride Eroğlu'da görevli olarak heyete katılmıştır.

DAVALARIN GELİŞİMİ:

1.İskeçe Seçilmiş Müftüsü Mehmet Emin Aga'nın davası:

11 Nisan 1994 günü Atina'ya hareket eden heyetimiz, aynı gün, Gümülcine Başkonsolosluğunda, Başkonsolos Sayın Hakan Okçal'dan, 12 Nisan Salı günü yapılacak olan duruşma ve Batı Trakya'da yaşayan Türk Azınlıkla ilgili gelişmeler hakkında bilgi almıştır.

İskeçe Müftüsü Mehmet Emin Aga aleyhine, Gümülcine Müftüsü İbrahim Şerif örneğinde görüldüğü gibi, müftülük sıfatını gayrikanunî olarak kullandığı iddiasıyla ikisi Yunan yönetiminin güdümünde atanan İskeçe Müftüsü Mehmet Emin Şinikoğlu tarafından, diğeri ise fanatik bir Yunanlının şikayeti üzerine savcılıkça re'sen açılan üç dava bulunmaktadır.

Daha önce kamu güvenliği gerekçesiyle Agrinio Tek Hakimli Ceza Mahkemesinde görülmek üzere 8 Nisan 1994 tarihine ertelenen davalardan ikisi, itham tanıklarından Mehmet Emin Şinikoğlu'nun mazeretsiz, diğeri tanık, ırkçı Stohos gazetesi İskeçe muhabiri ve "Trakya'nın Şahinleri"adlı fanatik Türk düşmanı örgütün üyesi Haralambos Ellinidis'in mazeret beyan ederek duruşmaya katılmamaları üzerine 27 Ocak 1995 tarihine ertelenmiştir.

12 Nisan Salı günü sabahı İskeçe'ye giden heyetimiz, duruşmayı gözlemci olarak izlemiştir. İskeçe 3 hakimli Ceza mahkemesinde görülen dava, İskeçe Seçilmiş Müftüsü Mehmet Emin Aga'nın 17 Şubat 1993 tarihli bir mesajında

"İskeçe Müftüsü" sıfatını kullandığı gerekçesiyle açılmış olup Mehmet Emin Aga, "İslam Dinine mensup din adamının görevini kasten üstlenmek"le suçlanmıştır.

Dava Haralambos Ellinidis'in şikayetiyle açılmış; davanın savcısı, M.Emin Aga hakkında müftü sıfatını gayrikanuni kullanarak yetki gasbında bulunmak suçundan 10 ay ve Senegal'daki Uluslararası İslam Konferansı'nda azınlık söz konusu olduğunda Yunan Adaletinin tarafsız olmadığını söyleyerek Yunan Adaletini tahkir etmek suçundan 20 ay, cezaların birleştirilmesi suretiyle toplam 23 ay hapis cezası istemiştir.

Duruşma sırasında itham tanığı olarak da dinlenen şikayetçinin iddialarını belgeleyememesi, hakimin sorularını bile cevaplayamaması heyetimizin dikkatini özellikle çeken konular arasındadır.

M.Emin Aga savunmasında, kendini Türk, soydaş hissettiği için yayınladığı bildiri de bu ifadeleri kullandığını, Lozan Antlaşması uyarınca azınlığın seçtiği Müftü olduğunu, azınlığı ilgilendiren konular başka bölgelerde meydana geldiğinde mahkumiyet kararı verilmediği için adalet hakkında kaygıları olduğunu, hakimin sorusu üzerine de azınlığın dinen Müslüman, ırken Türk olduğunu belirtmiştir.

Mahkeme duruşma sonunda M.Emin Aga hakkında toplam 23 ay hapis cezasına hükmederek, bu cezanın günlüğü 1500 Drahmiden paraya çevrilmesine ve temyiz yolunun kefalet söz konusu olmaksızın açık bırakılmasına karar vermiştir.

1.a) Müftü Seçimi Sorununun Gelişimi:

1967 yılında Yunanistan'da yönetime askeri cuntanın gelmesiyle el konulmuş müftülükler ve vakıflar, 1974'de demokratik sisteme dönmüş olmasına rağmen, Yunan resmi mercilerinin işgali altında tutulmaktadır. Bu uygulamayı resmileştirmek amacıyla Yunan Hükümeti, 1913 Atina Antlaşmasına dayanan ve müslüman Türk azınlığın en yüksek dini, idari ve hukuki makamı olan Müftü'nün azınlık tarafından seçilmesi esasını getiren 1920 tarihli yasayı, 24 Aralık 1990 günü yayınladığı bir kararname ile ortadan kaldırmış, Müftü seçme hakkını azınlığın elinden alarak tayin esasını getirmiştir. Lozan ve Atina antlaşmalarına aykırı bu uygulama Yunan makamlarınca ısrarla sürdürülmektedir.

Batı Trakya Türk Azınlığı ise, Yunan Hükümetinin bu tutumuna karşılık, kendi dini liderlerini seçmeye devam etmekte ve Yunan Hükümetinin tanımamasına rağmen, seçtikleri bu müftüleri dini temsilcileri olarak desteklemektedirler.

Bu konudaki uygulama farklılıklarına bir örnek İstanbul'daki Fener Rum Ortodoks Patriklerinin seçimidir. Osmanlı İmparatorluğu döneminden beri geçerli olan teamül uyarınca Patrikler seçimle görevlendirilmektedirler. Günümüzde de Patrikhane Kutsal Meclisi (Sen Sinod) Patrik adaylarını belirlemekte, İstanbul Valiliğine sunmakta ve bunu takiben Patrik Valilik Makamının uygun bulduğu adaylar arasından Kutsal Meclisce seçilmektedir.

Son olarak yapılan Fener Rum Ortodoks Patriği seçimi için Kutsal Meclis kendi üyelerinin tamamını (12 Metropolit) aday göstermiş, İstanbul Valiliği bu konudaki teamülün de ötesinde olumlu bir yaklaşımla hiçbir adaya itiraz etmeksizin aday listesini onaylamış ve bu surette Kutsal Meclis olabildiğince özgür bir ortamda 22 Ekim 1991 tarihinde I.Bartholomeus'u Fener Rum Ortodoks Patriği seçmiştir.

2.Yunan Parlamentosu Eski Bağımsız Milletvekili Dr.Sadık Ahmet'in Davası:

Heyetimiz 13 Nisan'da Atina'da Büyükelçi Sayın Hüseyin Çelem'den gelişmelerle ilgili bilgi aldıktan sonra Agrinio'ya geçerek 14 Nisan'daki duruşmayı izlemiştir.

Yunan Hükümeti Batı Trakya'da Türk Etnik Azınlığı bulunduğunu kabul etmeme tutumunu sürdürmekte, bu çerçevede Azınlık derneklerinin isimlerinde "Türk" kelimesi bulunmasını yasaklamakta, basında Batı Trakya Azınlığının Türk olduğunu kaydeden yazılar dava konusu olmaktadır.

Dr.Sadık Ahmet aleyhine evvelce çıkartmakta olduğu "Güven" gazetesinin 17 ve 22 Kasım 1989 tarihli nüshalarındaki bildiri ve yazılarında "Batı Trakya Türk azınlığı" ve "Türk" ibarelerini kullanmak ve Azınlığa baskı ve ayrımcılık yapıldığını belirtmek yoluyla "Vatandaşları şiddete ve ikiliğe teşvik etmek suretiyle kamu barışını bozmak"la açılan davalar milletvekilliği dokunulmazlığı nedeniyle dondurulmuşken yeni seçim yasası nedeniyle yeniden milletvekili seçilememesi üzerine görülmeye başlanmıştır. Agrinio Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada mahkeme dava konusunun basın yoluyla işlenen suçlara getirilen af kanunu kapsamında olduğu gerekçesiyle, konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına hükmetmiştir. Böylelikle Dr.Sadık Ahmet hakkındaki sayısız davalardan biri düşmüştür.

1990 yılında yapılan Yunanistan genel seçimleri sonunda Batı Trakya Türk Azınlığının Bağımsız Milletvekili adaylarından Dr.Sadık Ahmet Gümölcine'den, Ahmet Faikoğlu ise İskeçe'den bağımsız milletvekili seçilerek Yunan Parlamentosuna girmişlerdir. Ancak Yunan Parlamentosu bu seçimlerin

hemen ardından seçim yasasında değişiklik yaparak bağımsız adaylara seçilebilmek için yeterli oy almanın ötesinde ülke genelinde yüzde 3 barajı getirmiştir. Ülkemizde ve baraj sistemi uygulayan diğer demokratik ülkelerdeki genel uygulamada bağımsız adaylara ülke geneli barajı uygulanmadığı, yalnızca seçim çevresi barajının aşılmasının yeterli olduğu dikkate alındığında bu uygulamanın Batı Trakya Türk azınlığının Parlamentoda temsil edilmesinin önlenmesine yönelik olduğu açıktır.

Bu şartlar altında 10 Ekim 1993 tarihinde yapılan erken genel seçimlere yine aynı seçim bölgelerinden bağımsız aday olarak katılan Dr. Sadık Ahmet ve Ahmet Faikoğlu milletvekili seçilememişlerdir.

BATI TRAKYA TÜRK AZINLIğININ SORUNLARI HAKKINDAKİ GELİŞMELER:

Komisyonumuzun Mayıs 1993 ve Ocak 1994'deki incelemelerinden sonra Batı Trakya'da yaşıyan Türk Azınlığın temel sorunlarının çözümü yolunda halen hiç bir adım atılmamıştır. Azınlıkların temel hak ve özgürlükleri konusunda Yunan Makamları çifte standart uygulamayı sürdürmektedirler.

Sözü edilen çifte standarda en güzel örnek, bu ülkenin Arnavutluk'taki Yunan Azınlık konusundaki yaklaşımıdır. Arnavutluk'taki Yunan Azınlığın haklarını savunma gerekçesiyle bu ülkeye sürekli baskı yapma eğiliminde olan Yunanistan'ın bu tutumu Arnavutlukla ilişkilerinin olağanüstü derecede bozulmasına yol açmıştır. 13 Temmuz 1993'de zamanın Başbakanı Mitsotakis Arnavutluk'taki Yunan Azınlığın haklarıyla ilgili olarak Arnavutluktan taleplerini sıralarken, "Arnavutluk Hükümeti, Arnavutluk vatandaşlarını uluslararası prensipler çerçevesinde kendi etnik kimliklerini seçme haklarına müdahaleden vazgeçmelidir..." demiştir. Oysa aynı Başbakan Batı Trakya'daki azınlığın Türk Etnik kökenini kolaylıkla reddedebilmiştir. Yunan Hükümeti Arnavutluktaki azınlığı için hak iddiaları ve isteklerini Batı Trakya Türk Azınlığı için söz konusu bile etmemektedir. 150 bin kişiyi bulan Türk Azınlığı, kendi kimliğini açıklama hakkından mahrumdur. Yunanistan kendini Türk olarak niteleyen kimseleri suç işlemiş saymakta ve yargılamaktadır. Resmi dogmalarına göre bu ülkede Türk değil, Müslüman Elenler vardır.

Yunan makamlarının Batı Trakya'nın demografik yapısını deęiőtirmek amacıyla eski SSCB'den "Pontus"lu göçmenler getirterek Batı Trakya'ya yerleőtirmeye çalıştığı da dikkat çekmektedir.

Eğitim Sorunuyla İlgili Gelişmeler:

Türk Azınlık çocuklarının eğitim özgürlüğü ihlal edilmekte, azınlık okullarına Türkiye'den kitap ve öğretmen gelmesi halen engellenmekte, Selanik'te belli maksatla kurulan Selanik Özel Pedagoji Akademisi'nin (SÖPA) yetiştirdiği sözde öğretmenlerle Türk çocuklarının asimile edilmesine çalışılmaktadır.

Eğitim alanı Yunanistan'ın uyguladığı asimilasyon ve yoketme politikalarının temelini oluşturmaktadır. Son olarak Yunanistan'ın kontrolü dışında Türkiye'de yetişmiş olan formasyonlu öğretmenlerin Azınlık okullarından tasfiye edilerek eğitim kadrolarının salt SÖPA'lılardan oluşturulması amacıyla Yunanistan Milli Eğitim Bakanlığınca alınan son kararlar, Azınlığın birlik içinde 31 Mart-1 Nisan 1994 tarihleri arasında düzenlediği bir boykot eylemiyle protesto edilmiştir. Azınlık Liselerindeki öğretmen açığı Yunan Makamlarının olumsuz tutumları nedeniyle çözümlenememekte, örneğin Gümülcine Celal Bayar Lisesi'nde sene başından beri sadece Yunanca ve Din dersleri yapılabilmekte, diğer dersler halen boş geçmektedir.

Öte yandan Batı Trakya Türk Müslüman Azınlığı ile İstanbul Rum Ortodoks Azınlığın yararlandıkları eğitim hak ve imkanları karşılaştırıldığında ortaya çıkan tablo anlamlıdır. 3500-4000 kişiden oluşan İstanbul Rum Ortodoks Azınlığın 297 öğrencisi için 6 lise, 5 ortaokul, 17 ilkokul faaliyet gösterirken, 150.000 kişiden oluşan Batı Trakya Türk Azınlığının 12.000 öğrencisi için 2 lise ve 240 ilkokul mevcuttur.

Yasak Bölge Uygulaması:

Heyetimiz 12 Nisan'da Yunanistan'ın Bulgaristan sınırına 8 km.kala başlayan ve sınır boyunca Türkiye'ye doğru uzayan, İskeçe'nin Şahin yolundaki yaklaşık 30 km. derinliği ve 50 km. genişliği olan "girişi yasak" bölgeye giderek, girişteki askeri kontrolü yerinde görmüştür. Türk Müslüman azınlığın yaşadığı bu bölgenin paralelinde Hristiyanların yaşadığı bölge ise yasak kapsamında değildir. Bölgeye girişler özel izinle yapılmakta, saat 24.00 ile 8.00 arası tümüyle kapatılmaktadır. Bölgedeki 120 köyde yaşayan 40 bin dolayındaki Türk azınlık göçe zorlanmakta, kendi ülkeleri içinde seyahat etme hakkından mahrum bırakılmaktadır. Yakın köylerde yaşayan aileler bu uygulama yüzünden birbirlerini ancak özel geçiş belgeleri, izinlerle görebilmektedirler. Bu bölgeye giriş için basın mensubu ya da Türkiye'den gelmiş veya Türkiye ile ilişkisi olabilecek herhangi birine, hiçbir şekilde izin verilmemesi de dikkat çekicidir.

Heyetimiz aynı gün yasak bölge girişine yakın Mustafçova köyünü ziyaret ederek buradaki Türk soydaşlarla görüşmeler de yapmıştır.

Soydaşlarımızın seçme ve seçilme hakları, ekonomik sorunları, örgütlenme ve kimlik sorunları, vatandaşlık hakkı ve seyahat özgürlüğü ile ilgili sorunlar Komisyonumuzun evvelce hazırlanan iki raporunda geniş biçimde işlenmiş olup, bu sorunların çözümü için Yunan makamlarınca halen hiç bir adım atılmadığı heyetimizce de tespit edilmiştir.

SONUÇ:

Gerek Mayıs 1993 ve Ocak 1994 tarihli raporlarımızda gerekse bu raporumuzda belirtilen sorunlar Batı Trakya'da yaşayan Türk azınlığını yıldırma, göçe zorlama ya da asimilasyon politikalarının devam ettiğini ortaya koymaktadır. Batı Trakya Türk Azınlığının temel hak ve özgürlüklerinin Yunan Makamlarının ısrarlı tutumlarıyla ihlal edilmesi, bu hak ve özgürlüklerin korunup gözetilmesi konusunda halen hiç bir gelişme sağlanamamış olması, olumlu yaklaşımın tersine Batı Trakya'da gerginliğin sürekli tırmandırılması heyetimiz tarafından üzüntüyle karşılanmaktadır.

Komisyonumuz Batı Trakya'daki Türk Azınlığa uygulanan keyfi, baskıcı ve insan haklarına aykırı işlemlerin ancak, Yunan Makamlarının gerek Türkiye ile ikili anlaşmalarla belirlenen esaslar gerekse uluslararası insan hakları sözleşmelerinde yer alan evrensel ilkelere gösterdikleri saygı ve uyarlık derecesinde önlenebileceği görüşündedir.

* * *

Rapor 4 [Ocak 1995]

ALT KOMİSYON RAPORU

GİRİŞ:

Yunan Makamlarınca sürdürülen Batı Trakya Türk Azınlığı'na yönelik baskı politikaları çerçevesinde, azınlık önde gelenleri aleyhine, azınlık haklarının korunması yönündeki faaliyetleri hakkında sözde suçlar israr edilerek suretiyle Yunan Mahkemelerinde davalar açılmaktadır.

Komisyonumuz, Yunanistan'da 150 bin kişilik Türk azınlığına karşı baskıcı, temel hak ve özgürlükleri hiçe sayan, gerek Lozan antlaşmasına gerekse uluslararası insan hakları sözleşmelerine aykırı uygulamaları hassasiyetle izlemektedir. Batı Trakya Türk Azınlığının seçme ve seçilme hakları, eğitim

sorunları, ekonomik sorunları, örgütlenme ve kimliklerini özgürce ifade etme sorunları, vatandaşlık hakkı ve seyahat özgürlüğü ile ilgili sorunlar Komisyonumuzun evvelce hazırlanan üç raporunda da geniş biçimde işlenmiş olup, bu raporda son gelişmelere değinilecektir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun, 26 Ocak 1995 tarihli 9. toplantısında, bir Alt Komisyon görevlendirilerek Batı Trakya Türk azınlığından İskeçe Seçilmiş Müftüsü Mehmet Emin Aga aleyhine, müftülük sıfatını gayrikanuni olarak kullandığı, müftülük makamını gaspettiği iddiasıyla açılan davanın 27 Ocak 1995 tarihinde Agrinio'da yapılacak olan duruşmasına Komisyonumuzu temsilen bir heyetin gözlemci olarak gönderilmesine karar verilmiştir.

26 Ocak 1995 tarihinde Yunanistan'a hareket eden Alt Komisyon üyeleri, Agrinio'da yapılan duruşmaya katıldıktan sonra 28 Ocak 1995 tarihinde Türkiye'ye dönmüşlerdir.

HEYETİN OLUŞUMU:

Alt Komisyon aşağıdaki üyelerimizden oluşmuştur:

İsmail Amasyalı	(Kocaeli Milletvekili)
Mehmet ÇEVİK	(Ankara Milletvekili)
Mukadder Başegmez	(İstanbul Milletvekili)

Komisyon Müşaviri Feride Eroğlu'da görevli olarak heyete katılmıştır.

DAVANIN GELİŞİMİ:

Müftülerin azınlık içinde yapılacak bir seçimle işbaşına gelmeleri 1913 tarihli Atina Andlaşmasıyla öngörülmüş ve daha sonra 1920 yılında kabul edilen bir yasayla Yunan iç hukukuna dercedilmiştir. Ayrıca Lozan Andlaşmasıyla sözkonusu haklar garanti altına alınmıştır. Ancak Yunanistan 25 Aralık 1990 günü kanun hükmündeki bir karamameyle söz konusu yasayı ilga etmiş ve müftülerin Yunan makamları tarafından atanması yoluna tevessül etmiştir. Yunan makamları bu yasayı dermeyan ederek seçimle işbaşına gelmiş İskeçe ve Gümölcine Müftülerinin görevlerini engellemeye çalışmaktadır.

İskeçe Seçilmiş Müftüsü Mehmet Emin Aga aleyhine, müftülük sıfatını gayrikanuni olarak kullandığı iddiasıyla, ikisi Yunan yönetiminin güdümünde atanan İskeçe Müftüsü Mehmet Emin Şinikoğlu tarafından, diğeri ise fanatik bir Yunanlının şikayeti üzerine savcılıkça re'sen açılan üç dava bulunmaktadır.

Mehmet Emin Aga müftülük makamını gaspettiği iddiasıyla açılan bu davaların birinden 24 Ocak 1995 tarihinde Larissa İstinaf Mahkemesi'nce 10 ay hapis cezasına çarptırılarak tutuklanmış ve Larissa Cezaevine konulmuştur. Bu tutuklama kararı, Yunanistan'ın Batı Trakya Türk Azınlığı'nın uluslararası andlaşmalarla tanınmış statüsünü aşındırmak yönünde sürdürdüğü uygulamaların yeni bir örneğini oluşturmaktadır.

İskeçe Seçilmiş Müftüsü Mehmet Emin Aga aleyhine aynı iddia ile açılan başka bir dava da Agrinio'da devam etmektedir. 27 Ocak 1995 tarihinde Agrinio'ya giden heyetimiz, duruşmayı gözlemci olarak izlemiştir. Agrinio Tek Hakimli Ceza Mahkemesi'nde görülen davanın duruşması için, İskeçe Seçilmiş Müftüsü Mehmet Emin Aga, tutulduğu Larissa Cezaevi'nden 26 Ocak 1995 tarihinde Agrinio'ya getirilmiş, duruşmaya getirilene dek bir karakolda tutulmuştur. Heyetimizin Mehmet Emin Aga ile tutulduğu karakolda görüşme talebinin Yunan yetkili makamlarınca kabulü üzerine kendisiyle karakolda yaklaşık 15 dakikalık bir görüşme yapılmıştır. 63 yaşında, yüksek tansiyon rahatsızlığı olan ve bu duruşma için 400 km.lik mesafedeki Larissa'dan Agrinio'ya getirilen Mehmet Emin Aga'nın sağlık durumunun hassasiyeti ve halsizliği heyetimizin dikkatini çekmiştir.

Duruşma günü saat 15.00 sularında Mehmet Emin Aga duruşma salonuna getirilmiş, ancak mesai saatinin bittiği gerekçesiyle, davaya bakılamayacağı öne sürülerek duruşma 23 Haziran 1995 tarihine ertelenmiştir. Bu erteleme kararı heyetimizce, davayı sürüncemede bırakmaya ve Mehmet Emin Aga üzerindeki baskıyı sürdürmeye matuf bir hareket olarak değerlendirilmiştir. Mehmet Emin Aga'nın sağlık durumu ve yaşı dikkate alındığında 400 km.lik yoldan duruşma için getirildiği halde duruşmasının 51. sıraya konulması ve mesai saatinin bittiği gerekçesiyle 5 ay sonraya ertelenmesi heyetimizin bu yöndeki kanaatini güçlendirmektedir.

SONUÇ:

Bir din adamının görevini ifa etmesinden dolayı cezalandırılması, din ve inanç özgürlüğü ile hiçbir şekilde bağdaştırılamaz. Bu tutum uluslararası andlaşmalarla teminat altına alınan çağdaş demokratik uygulamalara ve evrensel insan hakları ilkelerine de aykırıdır.

Yunanistan'ın Arnavutluk'taki küçük azınlığının temel hak ve özgürlüklerini büyük bir hassasiyetle izlediği bilinmekte iken Arnavutluk'taki azınlığı için talep ettiği temel hak ve özgürlükleri kendi ülkesindeki azınlıklardan esirgemesi de olayda bir çifte standart ve çelişki oluşturmaktadır. Bunu dünyanın

diğer bölgelerinde sıkça rastlanan çifte standartlı yaklaşımın açık bir örneği olarak değerlendirmektedir.

Komisyonumuz Batı Trakya'daki Türk Azınlığa uygulanan baskıcı ve insan haklarına aykırı işlemlerin ancak, Yunan Makamlarının gerek Türkiye ile ikili anlaşmalarla belirlenen esaslar gerekse uluslararası insan hakları sözleşmelerinde yer alan evrensel ilkelere gösterdikleri saygı ve uyarlık derecesinde önlenebileceği görüşündedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyonu olarak bir kez daha Yunanistan'ı ikili ve çok taraflı anlaşmalarla öngörölmüş bulunan ahdi yükümlölüklerine uymaya, Batı Trakya'daki Türk azınlığına baskı politikasından vazgeçmeye, azınlığın haklarına ve seçilmiş müftölere saygılı davranmaya davet etmekteyiz.